

ACC. NR. 2419

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE

Upptecknat av: W. Richter.

Härad: FROSTA

Adress: _____

Socken: ÖSALLERUP

Berättat av: Per Andersson.
J. d. Landtbruk.

Uppteckningsår: 1929

Född år _____ i _____

Uppteckningen rör

Se REGISTER

Sid 1

Skriv endast på denna sida!

13 Sid

Landskap: *Skåne* Socken: *Å. Sallerups*

Fullständigt namn: *Per Andersson*

Född den *1857* på *Åstaby* *Skåne* (gård eller by)

i *Åstaby* (socken och landskap)

Yrke: *F. d. Lantbrukare* Bisyssla:

Bosatt å följande platser: *2 år i Malmö. 4 år i Sallerups.*
(socken, landskap, tid)

Bor nu *Åsöd. Hörby* *Åsöd. Sallerups m. Skåne*
(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: född

Moderns namn: född

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) modernet?

Närmare upplysningar om släkten: (t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

Sagesmannens barndom: (el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon)

skolgång

Läsning:

(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hägkomster efter vissa personer? Vilka?

(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: *Pu Andersson intresserad av att gräta.
Minns också en del del. Bora om hos Per Nilsson
i den sommarstuga i en hammare, där spelbordet
var till det viktigaste möbelformet. - Fadern död, då P.A. var
12 år. Drängen inbilde modern, att han skulle gifta sig med
hennes och lussade ifrån henne 12000 kr., men intet gifte blev av.
P.A. övertog stället i Fribesjö, som han hade 4 år.*

Död den

(år och dag)

Ant. av

Dessa uppgifter ha insänts av:

(namn och fullständig adress)

år

2419

Systematiskt register:

2419.

1.

C:b Söka "kloka".
" "Åsumspagen"
D:h Rättskipning och
D:k mördare, självspillingar.
I:e Vid fjorton års ålder så sorgsen jag gick
bland skogar och dalar och fjäll.....
I:k Ordstäv.
K: Gammalt spelbord
K:d Hörby stormarknad 1871.
g: g R:c Håderupa hult: nöjesplats.
U:n Hamnarbete i Malmö. Nöjen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6:6.

2.

Svartkonst.

Svartkonst.

Förr var det mycket trolldom. Här var en som vi kallade "Trollan". Hon hade "svartkonstbok". Min morfar hade rätt om stället och hade vissa kofoder till undantaget. Han hade tio kor och var rik. En dog vart nionde dygn, men så tog han till Lägaröd till en "klok". Han "viste"/visade/ i en spann vatten, vem som var "skyld" /skuld/ till att hans kor dogo. "När du kommer hem, så låna henne inte något utan ge henne "blovite"/dvs. ett slag/ så slutar det." Det gick också, som han sagt.

Stana
Frsta
E. Salberg
- 1929 -

2419

J. W. Richter
Ber. R. Assum

L.
6:6
3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Åsumspågen"

Kloka.

Åsumspågen har jag själv besökt. Han var en präktig karl. Han kunde göra, nästan vad han ville, men många ville inte söka honom, för de tyckte inte det var rättvist, då det fanns läkare.

"Åsumspågen"

En "åra"/åder/ sprang i bröstet på mig, då jag tillsammans med en "trumpetare" skulle hoppa över ett dike. Jag kom över men ansträngde mig för hårt, så jag hade säkert omkommit om jag varit ensam. Om jag trodde, han kunde hjälpa mig, så kunde Åsumspågen. Jag fick smörja, och det "lenade" genast, och snart blev jag bra. Ett par år därefter fick jag ont i ena knäet. Det var själva markhadsdagen, och jag for till Åsumspågen. Han tittade på knäet och kramade, och hans far fick skriva recept. Jag skulle ta "hyllebark och tystebark" /sant

hade jag på Östergården, det kunde han se, det var buskar med svarta bär/. Barken skulle jag ta och lägga i osilad mjölk i en lase och så lägga detta så varmt som möjligt om knäet. Jag följde hans råd och blev bra.

"Dä va en hondans präkti karl....men i vems namn han gjorde det, kan jag inte säga."

Doktorerna va "förtrödna" /avundsjuka/ på honom och sökte komma åt honom på alla sätt. Han skulle hämtas för att ställas inför rätten, men de kommo inte av gården, utan de blevo glada, att han gick av, men sen sprang öken så förskräckligt.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVD: M
D: K
5.

Mord, självspillingar, rättskipning.

Rättskipning

På Vollsjö marknad ~~stack~~ de inhjäl Mårten Truls' älste son, för han inte ville hålla sig till dom. Boven f.d. dragon å Orröd, en skojare, fick bara sex år

Där någon mördats sattes upp ett kors, likaså kastades upp sten eller bråte på sådana ställen.

Kors på mord-platsen.

Här var många farliga fruntimmer också. Här i grannstället var en kvinna, som mördade två män, och hon blev halshuggen. Min far var med och stod spetsgård. Avrättning på "Galgabacken". Jag var då knäppt 10 år. De avrättade begravdes på avrättningsplatsen, men om natten flyttade släktingar liken till kyrkogårdarna.

För "självspillingar" ringdes ej, inte heller fingo de tagas genom kyrkogårdsgrindarna. De begravdes i en särskild vrå: "självspillingakroken" /Självspillingar togs visst till Lund./

Självspilling

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J. e
6-

/ Visan lärd sagesmannen av en dragon från Killeröd/.

Visa.

Vid 14 års ålder
så sorgsen jag
gick....

Vid fjorton års ålder så sorgsen jag gick
bland skogar och dalar och fjäll.

Där vaktade jag min husbondes får
och hade ingen ro varken natt eller dag
uppå landet.

En dag såsom vanligt jag med fåren drev vall
och letade tanklöst omkring.

Då hörde jag från fjärran ett dundrande larm
som sade kling, klingeli klang.

~~Sten~~ fick jag se dragoner i kulletterna blå
trumpeter utav mässing, som började att gå
liksom åskan.

Jag började att undra, vad detta var jag såg
Jag började att undra, hur roligt det är att bära gevär
och sjunga bland gossarna blå

Jag övergav då genast både fären och lammen
och började min vandring, och strax så hann jag fram
till ett värdshus.

4. I dörren där mötte mig en kämpe så lång.
Han frågade mig sen vem jag var.
Jag svarade genast: Jag vill bli skånsk dragon
och tjäna som konungens karl." Ja, välkommen du min gosse
han skrek och han gick på värdshuset in, 3 supar jag då fick
och en sedel.

5. Och dagen därefter fick jag ett gevär,
blev klädd i grann uniform, blev vicekorpral, som så
mången det förtröt: De kallade mig "Fillistrutt!"
Jag kämpade med svärdet som mången en parade
likt en stridsman.

6. Allt högre, allt högre jag änteligen klev
på klippornas brantliga håll. Vid sjutton års ålder
jag änteligen vlev ac översten utnämnd som kapten.
Ja flickor har jag älskat och brännevin och spel
och detta är Gud nåde mig! som mången en mans fel
helst bland knektar.

7. Snart hördes det att krig skulle närmas vårt land
Vi skulle ut i främmande land. Med flickorna så togo vi ett
hederligt farväl och tågade sedan med mådet i vår själ
Till att strida.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J:K.
8.

Ordstäv.

Ordstäv

Den som har lyckan behöver bara halva vettet.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

K:
T. 6
9.

Gammalt spelbord.

Gammalt spel-
bord.

Sagesmannens till synes dyrbaraste och käraste egendom och minne var ett spelebord, som han nödvändigt ville visa och låta höra. Då han var dräng köpte han först ett av Ohlsson & Winqvist i Hörby, men sålde det sedan och köpte ett annat av Persson för 75 kr. Många har velat köpt det och han blev under krigstiden erbjuden mångdubbla summan, men han kunde inte göra sig av med det. "Jag hade ett ställe i Sniberup, och där spelade och dansade vi natt och dag. -Nu ta vi en mazurka, nä, då va ett s.k. 'teaterstycke' detta. -Ja ska spela ett mycket gammalt stycke - en gammal polka. En gammal gubbe på 80 år kom hit en gång, och då jag spelade den, kunde han inte sitta still utan steg fram & sjäng med. 'Ursäkta, sa han, 'den polskan sjöng jag för 60 år sedan, då jag var ung.' - " -

Ja så spelade den gamle mannen det ena stycket efter det andra och gav då och då en liten förklaring, vilket mycket väl behövdes. Man såg också, hur han själv levde in i det förflutna och njöt av musiken, där han satt och vevade och "ställde in" de olika bitarna på rullen.

Kr. an.
Trakta hdl.
O. Larsson m.
1929

W. Richter

Kid.

10.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hörby marknad.

Hörby marknad

Truls Persson och jag hade supit på Hörby stor-
marknad /jag var då 20 år/. Där var många positivspelare
och varje år skulle det vara en ny visa. En sådan spela-
re sålde en nyvisa - en rent ny visa- men den hade jag
och min kamrat kunnat ett halvt år. "Vid vassen av den
krökta stranden"

Som vi hade röst båda "gav vi upp visan" och vi
"tog överljud". -"Inte så högt," sa gubben, men det brydde
vi oss inte om, och där blev fullt av folk. "Det blev
luft i luckan" och gubben tyckte det var bra, för han
blev av med en helia mängd visor, men så tröttnade vi
och skulle gå. -"Det är väl inte så bättom utan vänta lite",
sa gubben och bjöd han på bier, "det går ju bra", men vi
gingo vår väg igen.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

R: 6

d: g

//

Nöjesplats.

Nöjesplats.

I Håderupa hult hade vi vår nöjesplats. Skomakare Sundgren från Bjälkhult spelade där i 50 år fiol, andra spelade flöjt och harmonika.

Där var den tiden stor skog, men man hade röjt undan till jordbana och satt dit bord och bänkar, så man kunde vila och få någon förfriskning.

Där dansades "polka, mazurka, galipah, vals" m.m.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

U: m 1.

K: d.

12.

Hamnarbete i Malmö.

Hammarbete i
Malmö, nöjen.

Jag var två år i Malmö. Det var många, som var med och schaktade in hamnen, dockan, i Malmö.

Vå voro 1600 man med 20 man i varje lag och hade 4 riksdaler om dagen. Vi hade 1800 fot att "ralla".

Vi reste ofta till Köpenhamn, där vi fick en fin middag för 50 öre /i Malmö 1,00kr./ På muséerna och djurhagen gingo vi fritt. Där varade det till klockan 4, då vi gingo på "Tivoli". Där var konsertsal med 150 man, som spelade; och karusell, som drogs av en vit häst. Varje söndag gick det luftballong till Malmö, där den slog ner i "Koöngen". De fick betala ända upp till 100.-Rdr. De gingo från Tivoli och voro nära dubbelt så höga som detta huset och "pålades fast" med nät. Det kunde vara högst 6 personer med.

2419

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13.

2.

Dev De danska fruntimren bjöd på dans. Så reste vi
tillbaka med 12-båten till Malmö igen.

Då hade vi redit brännvin och inte sånt "skit"
som nu. En tålde då också hur mycket som helst.

Vid Fredriksberg i Malmö /fabriksstaden/ var
det nästan sämre fruntimmer. Därför reste vi till
Johanneslust, och där var det lanttöser, så där var det
redit. På en charabang körde Flygare 25 - 30 personer
åt gången till Johanneslund, det var 1874. Det kostade
25 öre per tur i vardera riktningen.